

เทศน์เช้า วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๓

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะนะ ตั้งใจฟังธรรม ฟังธรรม ฟังธรรมเพื่อสั่งธรรมใจ

สั่งธรรมความจริง ความจริงมันปรากฏอยู่แล้ว แต่พวกเราสติปัญญามันไม่เท่าทัน ถ้าไม่เท่าทัน ไม่เท่าทันกิเลสของตนนะ แล้วคนมันกิเลสหยาบ กิเลสหนา กิเลสบาง แล้วแต่คนไง ถ้ากิเลสมันหยาบนะมันก็คิดได้แต่คนพาล แต่กิเลสอย่างกลางๆ มันก็พอดี พอดี พอร้าย กิเลสคนที่ละเอียดหน่อยเขาก็ใคร่ครวญด้วยปัญญาของเขาได้ สิ่งที่ว่ากิเลส มันมองโดยกิเลส มองโดยทัศนคติ มองด้วยมุมมองของเราไง

นี่โลกียะ โลกียะ โลกียะคือสิ่งที่เกิดจากหัวใจของเรา ความรู้สึกนึกคิดเกิดจากหัวใจของเรา ถ้าเกิดจากหัวใจของเรา หัวใจของคนที่มีสูงมันต่ำขนาดไหน มันไม่ได้สูงต่ำที่ลิฟท์หรือยก มันไม่ได้สูงต่ำโดยมาตรวัด มันสูงต่ำด้วยคุณงามความดีใจ มันสูงต่ำด้วยจิตนิสัย มันสูงต่ำด้วยการฝึกฝนอบรมมา

ถ้าฝึกฝนอบรมมา เห็นไหม ทุกคนปรารถนาความสุข เกลียดความทุกข์ ปรารถนาความสุข เกลียดความทุกข์ เสื้อผ้าของใช้ถ้ามันสะอาดนะเรารักษาไว้ดีงาม มันก็กลิ่นหอมน่าใช้ ถ้ามันสกปรกคนไม่ชอบ คนไม่ชอบของสกปรกนะ เวลาไปวัด เวลาขอผ้าห่ม ผ้าห่มใหม่ๆ ถ้าเสื้อผืนแรกเลย หมอนไม่ให้มีใครใช้เลย แต่นี่มันวัดกันที่สาธารณะใช้ไหม มันก็มีการใช้ซ้ำ การใช้ซ้ำ ถ้ามันถึงเวลาแล้วเราก็อำนาจสะอาด เราก็อะซึกซึกแดด เราต้องการของสะอาด ของที่ดีงาม ของสกปรกเราไม่ต้องการ เราไม่ต้องการ

ขยะ ขยะเราเห็นว่าเป็นขยะ ขยะที่ทิ้งไป ทิ้งไป ขยะ เห็นไหม ขยะมันก็เป็นขยะที่ทุกคนทิ้งแล้วมันไม่มีคุณค่า แต่อำชีพคนที่เขาเก็บขยะ อำชีพโรงงานเผาขยะ โรงงานไฟฟ้าขยะ ขยะเป็นเศรษฐกิจนะ คนที่เป็นเศรษฐีค้าขยะเยอะเยอะไปหมดเลย แต่ขยะที่มันไม่เป็นพิษ ไม่เป็นพิษ มันก็ไม่ให้ผลกับใครใช้ไหม คุณใช้เวลาท่อน้ำเสีย ท่อน้ำเสีย เวลามันเกิดแก๊สไข่น้ำ มันทำคนตาย

หัวใจเราก็เหมือนกัน ความรู้สึกนึกคิดมันเป็นคุณงามความดีใหม่ มันเป็นที่กิเลสมันคิดใหม่ แล้วมันเป็นพิษเป็นภัยกับเราหรือเปล่า ถ้าหัวใจของเรา เราคิดไม่ทัน ไม่ทันความรู้สึกนึกคิดเราไป นี่ไงที่เราไปวัดไปวา ไปวัดไปวาเพื่อเหตุนี้ ไปทำบุญกุศล ทำบุญกุศล ผู้ที่เสียสละ ผู้ที่มีจิตใจมั่นคง มันมีขันติ ขันติธรรมคือความอดทนใจ

ทางโลกเวลาโกรธนะ ก่อนจะพูดนะให้นับ ๑ ถึง ๑๐ ก่อนแล้วค่อยพูด ถ้าพูดแล้วมันมีปัญหาทันที ตั้งสติไว้ ตั้งสติไว้ การฝึกหัด

นี่ก็เหมือนกันเราไปวัดไปวา การเสียสละ การเสียสละ เราอย่าเห็นคุณค่าว่าของเราเสียสละไปเล็กน้อย มันอยู่ที่หัวใจใจ เวลาเจตนาของคน เจตนาของคนใจ ชิตังเม ชิตังเม เวลาเขาจะสละของเขาได้ เขาคิดแล้วคิดเล่า คิดแล้วคิดเล่าเพราะอะไร เพราะเขามีความจำเป็น เขามีผ้าผืนเดียว ออกจากบ้านไป ภรรยาผลัดกันใช้ ผลัดกันใช้ไง แล้วมันจะเสียสละ เสียสละไม่ได้ พอมันเสียสละได้ ชิตังเม คือชนะ ชนะอะไร ชนะความวิตกกังวลในใจของตนคือความตระหนี่ถี่เหนียว

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เราเสียสละ เราฝึกหัด ฝึกหัด การฝึกหัดเราบริจาคได้ เราทำได้ เราทำของเราได้ จะเล็กจะน้อยไม่สำคัญ คนทุกข์คนเข็ญใจ ข้าวทัพพีเดียวนะ ทูตตะเข็ญใจเป็นคนจน เขาเป็นคนจน คนทุกข์คนยาก แต่เขาเคยตักบาตรพระสารีบุตรไว้ทัพพีหนึ่ง เขาเป็นคนทุกข์คนจน เขาอยากบวช ไปบวชที่ไหนพระไม่ให้บวช พระไม่ให้บวช เพราะเขาเป็นคนจน คนจนใจ

แล้วเขาก็ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประชุมสงฆ์ ทูตตะเข็ญใจมีคุณกับใครบ้าง

พระสารีบุตรยกมือเลย “เคยมีบุญคุณกับข้าพเจ้าครับ”

“เขามีบุญคุณอะไรกับเธอ”

“เคยตักบาตร ตักข้าวสารให้ข้าพเจ้าหนึ่งทัพพีครับ”

“ถ้าอย่างนั้นเธอบวชซะ”

ให้เอาไปบวชเพราะอะไร เพราะคนที่มีจิตใจที่ตัญญูรู้คุณคน จิตใจที่มันเข้ากันได้ เวลา มันบวชแล้ว หรือว่ามันอยู่ด้วยกันแล้ว มันพูดกันรู้เรื่องไง

คนที่จิตใจที่ขัดแย้ง จิตใจที่มีปฏิสัมพันธ์ที่ไม่เท่ากัน มันไม่เสมอกันด้วยปฏิสัมพันธ์ ไม่เสมอกันด้วยความรู้สึกนึกคิดไง ถ้าไม่เสมอกัน อยู่ด้วยกันแล้ว เวลาพูดถึงมันมีความขัดความแย้งกันตลอดไป แต่ถ้ามีปฏิสัมพันธ์เสมอกัน มีคุณงามความดีเหมือนกัน ไปอยู่ด้วยกัน เห็นไหม ให้พระสารีบุตรบวช พระสารีบุตรสอน สอนจนสิ้นถึงกิเลสไง

เราจะบอกว่าเราอย่าเห็นว่าค่ามันน้อย ข้าวทัพพีเดียววะ มันมีคุณค่าสำหรับคนที่มีหัวใจ คนที่มีน้ำใจ ไม่ต้องไปว่าของเรามากของเราน้อย มันอยู่ที่ค่าหัวใจของเราไง ค่าหัวใจของเราที่เราอยากจะได้เสียสละของเราไง เราเสียสละแล้วมันก็ไปฝึกหัวใจเราสูงขึ้น สูงขึ้นไง คำว่า “สูงขึ้น สูงขึ้น” เราเสียสละได้ เราเสียสละได้ เราเสียสละทั้งสิ้นเลย แต่เวลาเราตกทุกข์ได้ยากไม่มีใครมองเราเลย ไม่มีใครมองเราเลย

กรรม กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน คนเรามีกรรมเก่า กรรมใหม่ไง ที่ว่าทุกคนบอก “ทำดี ทำดี ทำดีทั้งหมดเลย ทำดีไม่เห็นมันตอบสนองผมสักทีหนึ่ง”

กรรมนะ กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กันนะ เวลากรรมมันให้ผล เวลาคนเกิดมา รูปสมบัติ รูปสมบัติ สูง ต่ำ ขาวแตกต่างกันไป รูปสมบัติ รูปสมบัติ เวลาทรัพย์สมบัติ เห็นไหม ทรัพย์สมบัติจากภายใน นี่ก็เหมือนกัน เวลาสิ่งที่กรรมเก่า กรรมเก่า สิ่งที่เราทำมา ทำมา เราทำมาทั้งนั้น แล้วเวลาไปพูดว่าเป็นกรรม เป็นกรรม เป็นกรรมเพื่อจะกดขี่กันไง กรรมของใคร กรรมของคนคนนั้น แล้วเราไม่เคยทำกรรมดีมาเลยใช่ไหม ถ้าเราไม่เคยได้ทำกรรมดีมาบ้างเลย เราไม่ได้มาเกิดเป็นมนุษย์นั่งกันอยู่นี้หรอก

ดูสัตว์สิ เวลาวัวควายเขาจะไปฆ่านะ สัตว์ที่มันมีวิญญาณวะ เห็นไหม มันโดดลงจากรถเลย มันมีสัตว์นะบางทีจะฆ่า มันคุกเขาขอชีวิตเลยนะ นี่ไงมันก็รู้ของมัน แต่สถานะมันเกิดเป็นสัตว์ คำว่า “เกิดเป็นสัตว์” เพราะอำนาจวาสนาของเขา เพราะเขาทำบุญกุศลของเขาถึงไม่ถึงได้เกิดเป็นมนุษย์สมบัติไป เขาถึงต้องไปเกิดเดรัจฉานไง การเกิดเดรัจฉานก็แล้วแต่เขาก็มีหัวใจของเขา นี่มันกรรมให้ผลอย่างนั้น

จะบอกว่า การเกิดเป็นมนุษย์มันจะมีคุณค่าตรงไหน จะมีคุณค่าตรงไหน ก็ดูสัตว์ลี ดูแมลงสิ ดูสิ่งมีชีวิตสิ มันเป็นไปทั้งสิ้น ฉะนั้นการเกิดเป็นมนุษย์มีค่าแล้ว มีค่าแล้ว พอมีคุณค่ามากน้อยแค่ไหนนะ เราฝึกหัดของเรา มันจะมีผลอย่างเดียวกันนั้นนะ

ความรู้สึกเป็นพิษ น้อยเนื้อต่ำใจ เวลาน้อยเนื้อต่ำใจ เรายืดอกเลย คนเหมือนกันเว้ย! แต่ว่าสناเราเท่านี้ แต่เราก็ภูมิใจ ถ้าภูมิใจแล้วมันอยู่ได้ หนึ่ง เราไม่มีปมด้อยในใจเรานะ เราทำสิ่งใดเราก็ทำได้ แต่มันปมในใจ ปมในใจ ปมในใจใครไปเห็น ใจคนคิดมันเห็น ใจคนคิดมันรู้ คนอื่นยังไม่รู้เลย คนอื่นเขามอง อู๋! คนนี้มีความสุขมาก คนนี้มีคุณงามความดีมาก แต่คนที่ปมมันก็คิดน้อยใจมันนะ ความน้อยใจ น้อยใจ นี่พูดถึงทานัง ที่ว่าเสียสละ เสียสละ มันจะไปลบล้างตรงนี้ไง ใจน้อยเนื้อต่ำใจ ใจที่ไม่พอใจ ใจที่ว่าเราต่ำด้อย ต่ำด้อยมาเกิดเป็นคนหรือ

เราเกิดเป็นคนนะ เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา หลวงตาท่านพูด “คนไม่มีอำนาจวาสนาจะไม่มีโอกาสได้นับถือพระพุทธศาสนา” ดูสิในโลกนี้มีคนเท่าไร แล้วคนนับถือพระพุทธศาสนาเท่าไร แล้วคนที่นับถือพระพุทธศาสนาที่เป็นพุทธะ ที่เป็นสัจจะความจริงในหัวใจเท่าไร มันเป็นที่ทะเลียนบ้านไง ทะเบียนบ้านเป็นทะเบียนบ้าน ชาวพุทธที่ทะเลียนบ้านแล้วเพราะว่าจิตใจต่ำทรมาน

ในสังคมทุกสังคมมีคนดีและคนชั่ว ในสังคมของพระมันก็มีพระที่ทำผิดพลาด ทำตัวไม่มี มีเรารู้ว่ามี ใครก็รู้ว่ามี ทุกคนก็เห็นขาวทั้งสิ้น แล้วเวลาเห็นขาวอย่างนั้นมันก็จะมาทอนกำลังใจของตน พระไม่ดี พระไม่ดี พระไม่ดี พระไม่ดี หลวงตามหาบัวท่านภูษาติ พระไม่ดี ชาติจะลุ่มจุ่มท่านมาภูให้อีกต่างหาก พระไม่ดี

พระดีก็มี แต่! แต่เราเลือกเอาสิ เราต้องคัดแยกเอา เพราะในสังคมทุกสังคมมีคนดีและคนชั่ว สิ่งของคนชั่ว คนชั่ว คนชั่วก็บาปกรรมของเขา เขาก็สร้างเวรสร้างกรรมของเขา ใจที่เขาทำๆ อยู่เขาเอาวัดเอาเปรียบของเขา ถึงเวลาแล้วกรรมให้สนอง กรรมตามทัน เรื่องมันก็เปิดเผยออกมา ถ้ากรรมตามไม่ทันมันก็กรรมของเขา ที่เขาต้องได้เสวยกรรมของเขาว่าจะใดวาระหนึ่งแน่นอน

แต่ของเราไง เราทำดีแล้วไม่ได้ดี ทำดีแล้วได้ดี แต่เราคิดคาดหมายของเราไปไง ไซ้! เวลาเรามีอุปสรรคขึ้นมาแล้ว เราทำบุญแล้วอยากให้อุปสรรคนั้นมันเบาบางลง ให้มันหมดไป

จากอุปสรรคนั้น แต่กรรมเก่าละ กรรมที่มันสร้างมา สร้างมาให้เกิดในสภาวะแบบนี้ นี่เกิดเป็น พ่อ เป็นแม่เป็นลูกกันมีกรรมทั้งนั้น คนรวยๆ อยากรู้กรรมได้น้อยๆ ใ้คนจนๆ เหมือนกับแม่เปิด เลย เรียงลำดับเลย เพราะเราสร้างกันมาได้ไง ใ้คนที่มีอำนาจวาสนานะ เรานั่งอยู่เนี่ย เขา อยากรู้ของเขา แต่ใ้คนที่มีบุญกุศลที่จะมาเกิดร่วมด้วย ร่วมด้วย เกิดร่วมด้วย นี่กรรมมันบา ลานซ์กันไง นี่เป็นเวรเป็นกรรมไง

ฉะนั้นสิ่งที่ว่าเป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นลูกกัน มันมีเวรมีกรรมมาต่อกันทั้งสิ้น ถ้าเป็นอภิชาติ บุตร บุตรที่ดีกว่าพ่อกว่าแม่ อบรมสั่งสอน มันบอกนะ “พ่อ พ่ออย่ากินเหล้า พ่ออย่าเล่นการ พนัน” มันสอนพ่อมันนะ อภิชาติบุตร บุตรที่ดีงามไง สิ่งนี้มันเกิดมา เกิดมาจากการกระทำจิต ของเขาทั้งสิ้น สิ่งที่เขาสร้างเวรสร้างกรรม สร้างบุญกุศลของเขา ถ้าบุญกุศลของเขาเป็นอย่าง นั้น เขาจะคิดอย่างนั้น เขาจะมีพื้นฐานเป็นอย่างนั้น

แต่ถ้าคนมีบาปมีกรรมมานะ เวลาคิด เห็นใหม่ สิ่งทีกระทบกระเทือนกัน ใ้มันก็เป็น กรรมเก่า แต่มันมีกรรมร่วมกันมา เห็นใหม่ เราก็ต้องบริหารปัจจุบันนี้ให้มันราบรื่น เราอาศัย ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเยียวยาหัวใจใจ ธรรมโอสถใจ เจ็บไข้ได้ป่วยไป หาโรงพยาบาล

เวลาหัวใจเรามันเกิดก๊าศพิษ มันกัดกร่อน หลวงตามหาบัวท่านพูดไป “จิตไม่เคยตาย จิต ไม่เคยตาย” มันไม่ทำให้ตายหรอก มันทำให้ทุกข์ แล้วเดี๋ยวก็คลายขึ้นมา เดี่ยวก็ทำอีก เดี่ยวมัน ก็คลาย เดี่ยวก็ทำอีก ทำอยู่อย่างนั้นนะ แล้วเราก็เจ็บช้ำน้ำใจอยู่อย่างนี้

แต่เราเกิดเป็นมนุษย์เ๊ยง เกิดมาพบพระพุทธศาสนาเ๊ยง ศีลธรรมะขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าเ๊ยง แล้วก็ฝึกฝนเ๊ยง ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ท่านตรัสรู้ธรรมโดยชอบ มีวิมุตติสุข สุขในใจของท่านพ้นไปแล้ว

ใ้ของเรา เห็นใหม่ ถือว่าเป็นชาวพุทธเป็นบริษัท ๔ **องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้าอมรมรดกธรรมไว้เรื่องอริยสัจ เรื่องสัจจะ เรื่องความจริง** เรายังไม่เอา เราไปเอาของ จอมปลอม เอาของสมมุติ เอาของชั่วคราว เอาลาภ เอาสักการะ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ โลกธรรม ๘ มันเป็นธรรมชาติของมันอยู่แล้ว แต่มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ แต่เพราะจิตดวง

นั่น มนุษย์คนนั้นไปได้เสวยภพชาติอย่างนั้น แล้วเราก็ไปแบกรับแต่สิ่งที่เป็นโลกธรรม ๘ เราไม่ได้เอาความจริงใจ

ความจริงคืออะไร จิตคือพุทธะ ความรู้สึกใจ ทุกคนมีความรู้สึก ทุกคนมีพุทธะ แต่ มองข้ามไปสู่ข้างนอก แต่ถ้าคนที่มีสติปัญญา หน้าที่การงานของเราก็ทำ คนมีอำนาจวาสนา ขึ้นมามันก็ประสบความสำเร็จทางโลก แล้วเวลาจะจากกัน จะพลัดพรากจากกันไป เราก็ต้อง พลัดพรากจากกันไปเป็นเรื่องธรรมดา แล้วพลัดพรากจากไปแล้ว แล้วสมบัติของเราละ สมบัติที่ ความเป็นจริงในใจของเราละ เวลาทำบุญกุศล อุทิศส่วนกุศลให้กัน

แต่เวลาทำคุณงามความดีแล้ว เรายึดถือหลักของหลวงตาใจ ตายแล้วไม่ต้อง มาสวดมนต์นะ กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา ไม่ต้องมาบอก ทำจบแล้ว

แต่ของเราต้องบอก ของเรามันยึดติดใจ เวลางานศพ กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา ก็ บอกว่าทำความดีหรือทำความชั่วมา ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว อภัยากฤต ทำแล้วเป็นอย่างนั้น เทศน์อภิธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปโปรดพระมารดาด้วยอภิธรรม ธรรมอัน เข้มข้น เราก็ศึกษา ศึกษากันมานะ เราก็สวดกันมานะ สวดมากก็เป็นการบอก ไม่ได้ทำ แต่ตอนนี้ จะทำ ถ้าใครมีสติปัญญาเราจะทำ เราจะทำคุณงามความดีของเรา

เลี้ยงลูกก็เป็นการให้ทาน เลี้ยงลูกก็เป็นคุณงามความดีนะ เราให้ทุกวัน ลูก ไข่ลูกเราก็ ให้ นี่ก็คือการให้ทาน ในบ้านเรือนะ เราให้ลูกให้หลานเราก็เป็นการให้ทาน สิ่งที่เป็นทานของเรา แล้วให้ด้วยความเต็มใจด้วย สิ่งที่เราเวลาลูกเติบโตขึ้นมามีกตัญญูกตเวที ประพฤติปฏิบัติตนให้ เป็นคนดี ให้พ่อแม่ได้อิ่มใจ ให้พ่อแม่ได้สุขใจ พ่อแม่สุขใจไม่ต้องการสิ่งใด ต้องการให้ลูกเราเป็น คนดี มีที่ยืนในสังคม แล้วถ้าลูกมีความสุขประสบความสำเร็จ ยิ่งมีความสุขใหญ่เลย แล้วถ้าวัน ไหนลูกกลับมานะ ในมือถือสิ่งใดฝากแม่หน่อยนะ คู่ฮุย! ยิ่งสุขใหญ่เลย

นี่ไงนี่ก็ทาน เราฝึกเราฝนของเรา เราทำของเราขึ้นมา เพื่อประโยชน์กับเราใจ สิ่งนี้เรา ปรรณาคความดี เราเกลียดความชั่ว เราปรรณาคความสะอาด เกลียดความสกปรก แล้วถ้า มันเป็นความสกปรกมันให้ผล แม้แต่ขยะ ขยะที่เป็นพิษ เป็นพิษใจ แล้วความคิด ความคิด ความคิดละ แล้วกิเลสของเราละ แล้วความรู้สึกของเราละ เราคัดเลือกคัดแยก คัดแยกให้เราคิด

ดี ทำคุณงามความดีประโยชน์กับความดีของเรา เราทำความดีเราเชื่อมั่นในองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

ทำความดี ความดี ความดี ใครจะดี ใครจะเที่ยน ใครจะว่า เรื่องของเขา เรื่องของเขา
มันไปบาดตาก็เลสใจ ก็เลสมันบาดตานะ ไอ้คนนี่คนทำดีมันน้อยเนื้อต่ำใจของมัน เรื่องของเขา
เราเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนา เราเชื่อมั่นในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สัจธรรม สัจธรรม องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ สัจธรรมให้ข้อเท็จจริงตามความเป็นธรรมอยู่แล้ว

แต่เราทำเรื่องหยาบๆ ไร อย่างที่ว่าทำแต่เรื่องโลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อม
ยศไฉ แต่เราไม่สามารถทำความสงบของใจไปถึงพุทธะของเราไป ถ้าถึงพุทธะของเรา เห็นไหม
เราจะแก้ไข เครื่องยนต์เวลาเขาเปลี่ยน เขาเปลี่ยนอะไหล่ เขาต้องเปิดเครื่องยนต์ออกมา

นี่ก็เหมือนกัน มรรค ๘ ที่เวลามันจะไปแก้กิเลส มันจะไปชำระกิเลส มันต้องไปแก้ที่ใน
หัวใจนั่นนะ มันจะเปิดฝาใจเลย เปิดใจ ใจที่คว่ำอยู่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่า
การอย่างไร ภาชนะที่คว่ำอยู่นะ มันเข้าสู่ภาชนะไม่ได้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
แสดงธรรม แสดงธรรม ถ้าผู้มีความรู้สึกนึกคิดที่มันกระเทือนหัวใจนะ โอ้ว! องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าหงายของที่คว่ำอยู่ หัวใจที่มันปิดกั้นมันคว่ำอยู่มันไม่รับรู้สิ่งใดเลย องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าได้หงายภาชนะนี้ขึ้นมา พอหงายภาชนะนี้ขึ้นมา ฝนตก แดดออกมันก็เข้าสู่
ภาชนะนั้น

นี่ไงสัจธรรม สัจธรรมมันทิ่มแทงหัวใจเราไป ทิ่มแทงอวิชชาไป หลวงตาท่านสอน แสดง
ธรรม แสดงธรรมนั่นนะ ขณะแสดงธรรม ธรรมมันจะเข้าสู่หัวใจของมัน ใจดำ จิตใต้สำนึก ไอ้ที่
มันเก็บไว้ มันซ่อนไว้นั่นนะ ทิ่มเข้าไปตรงนั้น ทิ่มเข้าไปที่กิเลสใจ นี่ให้ยา ให้ยา เวลาให้ยามันจะ
แก้ไข ไอ้ที่เรายังไม่ปฏิบัตินะ เวลาเราปฏิบัติขึ้นมา เรารู้เราเห็นสิ่งใดขึ้นมา คนนั้นไม่รู้ คนนี้ไม่รู้
เขารู้ ถ้าหัวใจมันหงายนะ ถ้ามันคว่ำอยู่ เออ! มันมีที่ลับที่แฉ่ง เราคว่ำของเราอยู่ ไม่มีใครรู้ เรา
คนเดียว ลองมันหงายขึ้นมาสิ

แล้วครูบาอาจารย์ท่านหงายหัวใจของท่าน ท่านทำหัวใจของท่านจนสิ้นแล้ว
ถ้าหัวใจสิ้นแล้ว นี่ขะพิช ก้าชพิชที่มันอยู่ในหัวใจ แล้วมันก็อยู่ในหัวใจเรา มันก็เผาจนเรา เผา
จนเรานะ กิเลสตัดหาความทะยานอยากมันเผาหัวใจ มันทำลายหัวใจนะ เวลาเราชำระล้าง

เห็นไหม ตั้งแต่เด็ก ๆ ตั้งแต่หลานมัน ลูกมัน พ่อมัน แม่มัน ปู่มัน ปู่มันคืออวิชา แล้วมันมีครอบครัวของมัน มีนางต๋นหา นางอรรดี ความโลภ ความโกรธ ความหลงใหล มันมีอุปาทาน ความยึดมั่นของมันไง มันเห็นผิดในร่างกาย เห็นผิดในชีวิตไง

แต่ถ้าความจริงขึ้นมามันจะถูก ถูก ถูก แล้วถูกขึ้นไปแล้ว ถูกจนกำลังของมรรคมันมีแรงของมันนะ เวลาสมุจเฉทปหานขาด ขาด ขาด ขาดเข้าไปสู่ภวาสวะ เข้าไปสู่จิต กิริยาของใจถอยเข้ามา ถอยเข้ามาจนถึงตัวมันเอง แล้วทำลายที่ตัวมันเองด้วยทำลายที่ภพชาติ ภาชนะถ้ายังมีอยู่ คราวอยู่มันไม่อยู่ หงายอยู่มันก็รับสิ่งที่เป็นธรรมเป็นธรรม แล้วภาชนะมันก็เป็นภาชนะอยู่อย่างนั้นนะ แล้วเวลาทำลายภาชนะ ทำลายภพ ทำลายชาติ ทำลายจนไม่มีสิ่งใดจะตกค้างอยู่ในโลกนี้เลยในวัฏฏะ พ้นจากวัฏฏะไปด้วยความเพียรชอบ ด้วยมรรค ด้วยผล มรรค ผลอยู่ที่หัวใจนะ

อารมณ์ความรู้สึกนึกคิด เวลาสงบแล้วเป็นสัมมาสมาธิ เวลาความคิดที่เกิดสมาธิเป็นปัญญา ศีล สมาธิ ปัญญา เวลาทำลายกันก็ทำลายภวาสวะ ทำลายภพ เพราะภพชาติมันเป็นนามธรรม สิ่งที่ไม่ทำลายมัน มันก็เป็นนามธรรมที่เราสะสม เราพยายามแสวงหาขึ้นมาเป็นของเรา แล้วทำลายนามธรรมที่มันเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะจนมันจบสิ้นเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป

นี่ชอบความสะอาดใจ ถ้ามันชอบความสกปรกมันก็ไปโลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ มียศถาบรรดาศักดิ์ มีการคลุกคลี มีการเจริญอกงามในเรื่องโลก แล้วเหนื่อยมากมันต้องบริหาร

ธรรมไม่ต้องบริหาร มันสิ้นกระบวนการของมันแล้ว ไม่มีการไปและไม่มีการมา นี่คือสังขธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ของชาวพุทธที่มีอำนาจวาสนา ถึงได้นับถือ ถึงได้ประพฤติปฏิบัติ ถึงมีการกระทำ แล้วจะเป็นสมบัติ ปัจจัยตั้ง สันติภูมิโลกกับใจดวงนั้น เอวัง